

Ähtärinjärven tilaa käsittelevä infotilaisuus

Muistio

Aika	24.11.2016 klo 18.00
Paikka	Kaupunginvaltuuston kokoushuone
Puheenjohtaja	Hannu Riihimäki
Tilaisuuden avaus	kaupunginjohtaja Jarmo Pienimäki
Ohjelman esittely	ympäristösuojelusihteeri Minna Hakala

Tämä muistio ei ole täydellinen pöytäkirja johtuen tilaisuuden vapaamuotoisuudesta. Muistion tavoitteena on esittää yleiskuva tilaisuudesta ja sen aikana käydyistä keskusteluista ja asiantuntijapuheenvuoroista. Muistiossa voi olla puutteita ja pieniä virheitä. Tällaisten varalta esitämme pahoittelumme ja toivomme yhteydenottoa, mikäli oleellista korjattavaa tai täydennettävää havaitaan.

1. Ähtärinjärvi viranomaisten näkökulmasta **Anssi Teppo, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus**

Ähtärinjärvässä on eniten leväkukintoja muihin Etelä-Pohjanmaan järviin verrattuna. Kukinta on vuosittaista ja pitkäkestoista, on tapahtunut myös myrkytystapauksia. Ähtärinjärvi kuuluu valtakunnalliseen leväseurantaohjelmaan. Sinilevien biomassa on järvässä kasvanut selvästi, vesi tummunut ja näkösyvyys heikentynyt, toisaalta fosforipitoisuudet ovat pienemmät kuin Kuortaneenjässä ja Lappajärvessä. Järven kuntoa voi heikentää veden tummuus sekä roskakalat. Järven kalakanta on hyvä, mm. petokaloja löytyy. Hyvä muikkukanta puolestaan kuvaa järven tilaa – muikkukalastus tekee järvelle hyvää.

Kaikesta huolimatta Ähtärinjärvi kuuluu edelleen hyvään ekologiseen ja hyvään kemialliseen tilaan, mutta taakse kätkeytyy myös ikäviä asioita kuten levä. Järven kuormitus on pääosin hajakuormitusta, jolle on tehtävä jotakin. Tilanne ei kuitenkaan ole vielä toivoton, tässä ollaan hyvissä ajoin liikkeellä.

Järven rehevöityminen on monen tekijöiden summa ja rehevöityminen on tapahtunut hiljalleen. Järvet puhdistuvat jonkin verran itseksensä, mutta tässä tapauksessa näin ei näytä olevan. Jatkoselvitystä olisi hyvä tehdä, sillä Ähtärinjärvi ”alisoorittaa” kokoonsa nähden ja kuitenkin sen ravinnepitoisuudet eivät ole poikkeuksellisen korkeita.

Poimintoja esitetyistä kysymyksistä ja käydyistä keskustelusta

<i>Esa Eloranta:</i>	Järvässä on suuri vedenpinnan vaihtelu, mitä se vaikuttaa?
Anssi Teppo:	Tämäkin asia on pidettävä mielessä – vaikuttaa osaltaan järven tilaan.

- Seppo Sulku:* Miksi juuri Ähtärinjärvässä on paljon sinilevää, ei muissa järvissä?
Anssi Teppo: Leväkukintojen suuruus on mysteeri verrattuna muihin järviin.
- Markku Toivonen:* Yli puolet kesästä ei voi uida, sillä järvi on täynnä levää. Järvellä on suuret valuma-alueet ja koko Suninsalmi on täynnä levää.
- Rauni Rajamäki:* Sinilevää on ollut jo monena kesänä. Leväseurantapisteet ovat vain eteläpäässä ja kuitenkin pohjoispäässä on 3 tai 4 turvetuotantoaluetta. Mikä osuus edellä mainituilla turvealueilla on?
Anssi Teppo: Turvetuotanto on yksi järveä kuormittavista tekijöistä.
- Ismo Manninen:* Onko leväongelma vain Ähtärinjärvellä?
Minna Hakala: Leväesiintymät ovat pahimmat Ähtärinjärvässä. Levää on ruvennut viime aikoina tulemaan myös Välivedelle. Leväesiintymiä on myös Hankavedessä ja muuallakin, kuten mm. Vähä-Peränteellä sekä pienemmissä järvissä.
- Ulla Putikka:* Minne jätevedet puhdistamoilta menevät?
Minna Hakala: Kaupungin jätevedenpuhdistamo laskee puhdistetut vedet Peränteeseen, Honkiniemen puhdistamo laskee Ähtärinjärveen. Molemmat puhdistamot tekevät erittäin hyvää tulosta.
- Pentti Martikkala:* Turvetuotantolupia on haettavana, mm. Savolankylässä tulossa lupa. Hakija esittää kiintoaineen puhdistus 55 %, jolloin 45 % suoraan järveen. Koska tuotantoalue on alue yli 30 ha, menee yli 15 hehtaarin kiintoaineet suoraan järveen. Voiko ELY myöntää luvan?
Anssi Teppo: Luvan myöntää aluehallintovirasto. Lupia haussa on 1-2 % valuma-alueilla.
- Kaija Heikkilä:* Olen ollut Ähtärijärvellä 50 vuotta mökkiläisenä. Ojitustekniikka on kehittynyt sekä metsä- että pelto-ojituksessa. Ojien kautta tulee paljon vesiä, miten ojitustekniikka on muuttanut valumia? Nyt on jo 12 kesää mennyt niin, että ei voi uida.
Anssi Teppo: Kaikki ihmisen toiminta vaikuttaa järven kuntoa heikentävästi – myös ojitus.
- Simo Heikkilä:* Viime vuosina leväkasvu on siirtynyt loppukesään, levä on tullut elokuun loppupuolella. Erityisesti järvi kukkii kun aurinko paistaa. Mistä tämä ilmiö johtuu?
Anssi Teppo: Kylmän ja lämpimän veden vaihtuminen, eli järven täyskierto, edesauttaa levien kasvua.
- Antto Kulmala:* Onko sinilevä vaarallista? Olen käyttänyt vettä, kun levää on ollut vähemmän?
Anssi Teppo: Sinilevien joukossa voi olla myrkyllistä levää. Sinilevämyrkyjen tutkimukset tehdään Helsingissä. Levien aikana uiminen voi onnistua, vettä ei saa käyttää talouskäyttöön tai pesuun.

- Minna Hakala: Aina pitää suhtautua siten, että sinilevä on myrkyllistä. Missään tapauksessa ei sinileväistä vettä saa heittää kiukaalle.
- Anssi Teppo: Sinilevien myrkyt imeytyvät parhaiten ihmisen verenkiertoon keuhkojen kautta eli hengitettynä. Myös veden juominen voi olla vaarallista.

2. Vesienhoito- ja kunnostusvaihtoehtoja

Minna Hakala, Ähtärin kaupunki

Erilaisia kunnostusvaihtoehtoja on useita, ja niitä käytetään tapauskohtaisesti. Suurempia kunnostuksia voivat tehdä erilaiset yhdistykset, mutta myös pienemmät hankkeet auttavat asiaa.

Kalasto on osa ongelmaa – hoitokalastuksella saadaan roskakalat pois ja ravinteita vähennettyä sillä tavoin. Erilaiset ruoppaukset ja vesikasvien niitot voidaan tehdä isompina tai pienempinä hankkeina. Niitossa on muistettava nostaa kasviaines pois vedestä, jotta saadaan ravinteet ulos järvestä.

Kunnostusta voidaan tehdä myös valuma-alueiden vesiensuojelutoimenpiteiden avulla ja huolehtimalla jätevesiasiat kiinteistöillä kuntoon. Kosteikkoja voidaan rakentaa jokien ja purojen suulle. Yksi kunnostuskeino on myös syvänteiden hapettaminen.

Kunnostuksessa voi olla useampia eri projekteja. Yhdellä yksittäisellä hankkeella ei todennäköisesti voi kunnostaa koko järveä. Tällä hetkellä Ähtärinjärvellä ei ole vesiensuojelu- tai hoitoyhdistystä, mutta olisi toivottavaa, että sellainen syntyisi. Osakaskunta ja kalastuskuntia on järvellä jo olemassa.

Poimintoja esitetyistä kysymyksistä ja käydystä keskustelusta

- Juhani Luodeslampi:* Osakaskunta on järven omistajataho, joka antaa mm. lausuntoja, on päättävä elin.
- Seppo Laine:* Vapo on laitettava vastuuseen. Se on toiminnallaan sotkenut vesistöä 50 vuoden ajan. Siltä on vaadittava avustuksia kunnostamiseen.
- Heikki Kuoppamäki:* On kerrattava vähän historiaa. Metsäojitus on aikoinaan sotkenut järveä. Vanhat nyt sammaloituneet ojat toimivat suodattimina. Näistä ojistakin on kulkeutunut järveen paljon ravinteita ja kiintoainetta. Kivipatoja ja altaita olisi pitänyt rakentaa enemmän ja aikaisemmin.
- Minna Hakala: Aiemmin ei ole tunnettu hydrologiaa tai ymmärretty ravinteiden merkitystä järviin, joten asioita tehtiin väärin. Se on ollut sen ajan henki.

3. Ähtärinjärvi on mahdollista pelastaa, esimerkkinä Seinäjärvi

Jami Aho, Insinööritoimisto Jami Aho

Jami Aho esitteli järvien kunnostustarpeita ja keinoja. Esityksen aikana tuotiin korostetusti esille, että tärkeimmät syyt järven rehevöitymiselle ja leväesiintymille ovat kuormitus, kuormitus ja kuormitus.

Poimintoja esitetyistä kysymyksistä ja käydystä keskustelusta

- Antti Lantela:* Ähtärinjärvi on metsäinen järvi. Suuri saastuminen alkoi 60-luvun puolessa välissä. Saostusaltat pitäisi tyhjätä 2-3 vuoden välein.
- Minna Hakala:* On maanomistajasta kiinni haluaako tyhjätä altaan. Velvoitetta ei ole.
- Antti Lantela:* Aiheuttaako ruoppaus sinilevää?
- Minna Hakala:* Ruoppaus hetkellisesti nostaa pohjamudat ja ravinteet levien käyttöön, jolloin kukinta voi lisääntyä. Jos ruoppaus suunnitellaan hyvin, on kuitenkin se järvelle hyväksi. Kun veden pinta keväisin laskee, on hyvä ruopata oman rannan edusta. Kuivan maan ruoppaukseen ei tarvitse lupaa.
- Juhani Luodeslampi:* Paitsi suostumus osakaskunnalta.

Jami Aho (esitys jatkuu):

Voilammen kunnostus on suunnittelun alla. Ähtärinjärvi on latvajärvi, jonka viipymä on pitkä. Kun tietty kuormitusaste ylittyy, järven tila lähtee nopeasti heikkenemään.

Alavuden Seinäjärven kunnostushankkeessa oli kyseessä kuormittunut järvi. Ensin tehtiin selvitys mistä kuormitus koostuu, katsottiin missä ovat kriittiset pisteet. Tämän jälkeen menttiin ojakohtaisesti läpi, onko valuma-alueella peltoa tai karja- ja turvetaloutta. Kaikki luvut laitettiin taulukkoon, jonka jälkeen arvioitiin mitkä ovat toimenpidevaihtoehdot ja mitkä ovat niiden kustannukset. Sitten näistä valittiin kustannustehokkaimmat toimenpiteet. Nyt paikallinen yhdistys vie toimenpiteitä eteenpäin. Kosteikkoja ja laskeutusaltaita suunniteltiin, ja osa on jo tehty.

Ähtärinjärven osalta olisi muodostettava kunnostusryhmä ja tehtävä järven kunnostuksen yleissuunnitelma. Tämä, mahdollisesti yhdistys, pitää asiaa esillä ja hankkii rahoitusta. Toteutukset voivat olla myös yksittäisiä, jokin kyläyhdistyskin voi ottaa jonkun kunnostushankkeen toteutettavaksi. Näitä ei kaikkia tarvitse tehdä kerralla.

Poimintoja esitetyistä kysymyksistä ja käydystä keskustelusta

- Heikki Kuoppamäki:* Miten iso Seinäjärvi on? Millaiset kustannukset kunnostamisessa on?
- Jami Aho:* Pinta-ala noin 10 km². Kunnostuskustannukset olivat kaikkiaan noin miljoona euroa. Jäsenmaksuilla voi yhdistys kerätä osan varoista.
- Jari Pusaa:* Ähtärinjärven kunnostus ei ole mikään hokkuspokkustempu, se kestää ainakin 10 vuotta. Yhtenä vuonna ei välttämättä tapahdu vielä mitään.
- Markku Toivonen:* Yhdistysasia on saatava vireille. Kaikkia kustannuksia ei voi säilyttää ranta-asukkaille, myös turvesoiden omistajien ja metsäomistajien on osallistuttava kustannuksiin ja hankkeisiin.
- Minna Hakala:* On muistettava, että hankkeissa myös talkootyö on rahaa. Paikallinen leader-ryhmä, Kuudestaan ry on taho, jolta hankkeita voi anoa. Sieltä saa myös apua hankkeiden käynnistämiseen ja hakemiseen. Työpanosta annetaan kaupungilta hankkeiden aikaansaamiseksi ja edistämiseksi.
- Ari Hyvölä:* Tämä on koko järvaltaan asia. 4 osakaskuntaa, muodostaa omistajatahon, jonka asia tämä on. Valmis organisaatio on jo olemassa.

- Reino Elomaa:* Voisi keskuudestaan muodostaa ydinporukan, joka lähtee viemään asiaa eteenpäin. Osakaskunta toimii jo järven asioiden parissa. Voidaan vaatia, että laskeutusallas tehdään aina ojan suulle, että ei tule enää kuormaa.
- Jari Pusaa:* Mökkiläiset ovat osakaskunnan jäseniä, voivat toimia myös tätä kautta. Tiedot ja järjestelmät ovat olemassa, lähdetään osakaskunnan kautta viemään asioita eteenpäin.
- Pentti Martikkala:* 45 % kiintoaineesta menee jatkuvasti turvesuolta järveen.
- Ari Hyvölä:* Kuudestaan ry:llä ei nyt ole rahaa. Ely-keskus on kunnostushankkeille myötämielinen, pitää selvittää järven ja kuormituksen nykytila. Sen jälkeen lähdetään tekemään kunnostusta. Kunnostus on moniportainen hanke ja iso työ. Niille, jotka kokevat tämän tärkeäksi, on työtä tarjolla, sekä ohjaavaa että talkootöitä.
- Matti Keltamäki:* Matkailuyrittäjät ja hotelli ovat varmaan kiinnostuneita järven tilasta. Myös lasten vuoksi on tehtävä jotain.
- Heikki Kuoppamäki:* On käynyt selväksi, että järvi tarvitsee toimenpiteitä. Nyt on mentävä eteenpäin ja toimittava.

4. Kuortaneenjärven kunnostushanke

Jukka Kotola, Kuortaneen kunta ja Alavuden kaupunki

Kunnostushanke kannattaa pilkkoa osiin. Myös Lappajärvi-hankkeessa on tehty samoja asioita – valuma-aluetoimenpiteitä ja kalastustoimenpiteitä.

- Heikki Kuoppamäki:* Onko havaittu tuloksia levän suhteen?
- Jukka Kotola:* Tuloksia on saatu. Ne näkyvät koekalastuksissa, myös ravinnemäärät menevät hieman alaspäin. Aleneminen tapahtuu pikkuhiljaa. Vieläkin ollaan kuitenkin kaukana hyvästä tasosta. Jos levää ei ole, niin järven virkistyskäyttö on mahdollista.
- Ulla Akonniemi:* Kun keskustelu järven kunnostuksesta avataan, mietityttää, kuinka saitte ihmiset sitoutettua mukaan? Löytyikö yhteishenki helposti? Olisi tärkeää saada ihmiset tekemään oman panoksensa.
- Jukka Kotola:* Kuortaneella kaikki valtuutetut olivat kirjoittaneet aloitteen. Avoin tiedottaminen oli yksi hyvä keino, kuten myös syyllistämisen välttäminen. Menneet ovat menneitä, on katsottava eteenpäin. Viljelijöille kohdistettuina iltoina puhuttiin asioista oikeilla nimillä. Kesämökkiläisille tehtiin kyselyjä ja annettiin jätevesineuvontaa. Isot hankkeet olivat ELY-keskuksen hankkeita, pienet hankkeet veti ympäristöpäällikkö.

Poimintoja esitetyistä kysymyksistä ja käydystä keskustelusta

- Jukka Peltola:* Ähtärin kaupungin kannattaisi lähteä mukaan hankkeeseen. Toivon, että näin tapahtuu.

- Ulla Akonniemi:* Miten saadaan iso joukot liikkeelle? Pitäisikö Soinin ja Alajärven kanssa viritellä yhteistyötä?
- Jukka Kotola:* Pitää, kaikki tahot pitää saada mukaan! Ylikunnalliset hankkeet pisteytetään Ely-keskuksessa korkeammalle kuin yhden kunnan hankkeet. Näin niihin saadaan helpommin rahoitusta.
- NN:* Onko Kokemäenjoen neuvottelukunnalla merkitystä?
- Minna Hakala:* Tämä alue kuuluu Kokemäenjoen-Selkämeren-Saaristomeren alueen vesistöön. Ähtärin ja Pihlajaveden reittien vesistön neuvottelukunta on nyt kokoontunut jälleen pienen tauon jälkeen. Neuvottelukunta antaa lausuntoja, sillä ei ole päätösvaltaa eikä alueellista rahastoa.
- Markku Toivonen:* Kuortaneenjärven kunnostushanke on kuntavetoinen. Miksi ei Ähtärinjärven?
- Esa Eloranta:* Hyvä ajatus, että kaupunki lähtisi mukaan, saadaan teknistä apua ympäristöpuolelta. Jos yksimielisyys saadaan, niin mikä ettei. Menneitä ei pidä katsoa. Jos osakaskunnat ovat mukana, on tietoa, josta saadaan peruskaava ja organisaatio on valmis.
- Heikki Kuoppamäki:* Kuten kaupunginjohtaja alussa kertoi, Ähtärissä on monta järveä. Tämän vuoksi kaupungilla on pientä varovaisuutta lähteä mukaan.
- Risto Rasinmäki:* Esittäisin, että laitetaan hanke kalastuskunnan kautta vetämään ja ympäristösihteeri hankkeeseen mukaan. Soini ja Alajärvi varmaan lähtevät mukaan.
- Minna Hakala:* Vielä palaten tähän neuvottelukunta-asiaan: Ähtärin- ja Pihlajaveden reitin vesistön vesienhoitosuunnitelman vuoteen 2021 ulottuvassa toimenpideohjelmassa on esitetty mahdollisia kunnostustoimenpiteitä. Näille toimenpiteille on tehty myös painotukset niiden toteuttamiskelpoisuuden mukaan. Jotain on jo olemassa, joten ihan kaikkea ei tarvitse aloittaa tyhjästä kunnostusta suunniteltaessa. Nämä toimenpideohjelmat löytyvät internetistä osoitteesta www.ymparisto.fi/vaikutavesiin.

5. Vesistökuunnostushankkeiden toteutus ja avustaminen

Jyrki Latvala, ELY-keskus

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoitusta on mahdollista saada kohtuullisiin kustannuksiin. Kunnostushankkeiden tulee edistää vesistöjen monipuolista ja kestävästä käyttöä ja sisältyä tuohon vesienhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaan.

Avustus voi olla pääsääntöisesti enintään 50 % hankkeen hyväksytyistä kokonaiskustannuksista.

Yhdistysten tekemä talkootyö hyväksytään omarahoitusosuuteen.

Periaatteessa avustusta on mahdollista hakea läpi vuoden.

Tapio Järvinen: Lappajärven Life-projekti jatkuu edelleen, sitä on tehty 20 vuotta ja aina vain jatkuu. Tässä tapauksessa mennään eteenpäin pienin askelin.

6. Yhdistyksen perustaminen Ähtärinjärven asialle Seppo Sulku, loma-asukas, entinen ähtäriläinen

Ähtärinjärven rannoilla on yli 1300 kiinteistöä. Järven kunnolla on merkitystä myös alapuolisiin vesistöihin. Myös niiden vedet ovat vaarassa huonontua. Esimerkkinä hämeenlinnalaisen Renkajärven suojeluyhdistyksen toiminta. Ehdotan, että ryhdymme perustettavan yhdistyksen tai olemassa olevien kalastuskuntien kautta kohentamaan vesistön tilaa suunnitelmallisesti ja pitkällä tähtäimellä. Olen valmis ottamaan tässä puheenjohtajuuden.

7. Sovitut jatkotoimenpiteet

Käytiin vilkasta keskustelua siitä, kuinka asiaa lähdetään viemään eteenpäin. Usealta taholta muistutettiin, että kiinteistönomistajien pitää olla mukana alusta alkaen ja kaikki tahot on saatava saman pöydän ääreen. Yleisenä mielipiteenä oli, että Ähtärinjärven hoito- ja kunnostusasiaa eteenpäin viemään perustetaan yhdistys mahdollisimman pian. Tämän yhdistyksen rooli kunnostushankkeissa (kunnostaminen, tiedotus vai toimijat kokoava taho) päätetään myöhemmin.

Sovittiin, että ensimmäiseen kokoukseen kutsutaan ne, jotka laittavat nimensä ”aktiivijäsenten” listaan. Pian valmistelukokouksen jälkeen pidetään uusi kokous, johon kutsutaan aktiivien lisäksi kalastuskuntien edustajat ja mahdollisesti kunnanjohtajat. Ähtärin kaupungin Minna Hakala toimii kokoonkutsujana.

Ensimmäinen kokous päätettiin pitää joulukuussa 2017 Ähtärin kaupungintalolla.

Hannu Riihimäki päätti kokouksen noin klo 21.

Muistion vakuudeksi,

Irma Kuoppala
viestintäsihteeri
Ähtärin kaupunki
0400 863 865
irma.kuoppala(at)jahtari.fi

Minna Hakala
ympäristönsuojelusihteeri
Ähtärin kaupunki
040 6474 686
minna.hakala(at)jahtari.fi